

Kurt Wegner - Fri målare och antroposof

Kurt Wegner är en målare som främst gestaltar motiv ur naturen. Det som intresserar honom mest är vatten, forsar och älvar. Han är född i Tyskland men är sedan 50 år bosatt och verksam i Sverige. Han bor i Jäma, söder om Stockholm, och har anknytning till den antroposofiska rörelsen där.

Men Kurt Wegner står i sitt bildskapande helt fri gentemot de antroposofiska bildidealen. Kurt Wegner är född 1908 i Köln. Hans väg på den konstnärliga banan inleddes i skolan i Düsseldorf, då en av hans lärare lade en bok på hans pulpet och sade att han borde läsa den. Det var Van Goghs brev och de slog in som en "blix". Jag tänkte att så borde man leva om man vill utträtta något, säger Kurt Wegner. - Att det inte var så enkelt fann jag när jag blev vuxen.

Konstskola i Köln

Samma lärare öppnade hela den moderna konstens värld för Kurt Wegner och blev som en far för honom. Så kom han in i en krets av kulturpersonligheter, där bl.a den legendariske violinisten Adolf Busch var med. Kurt Wegner var också med i en Wandervogelgrupp - den ungdomsrörelse som ebbade ut under 20-talet.

"Den hade kunnat medverka till en kulturell revolution. Det är tragiskt att det inte blev så," säger Kurt Wegner.

Genom en vän till Albert Steffen kom Kurt Wegner till en ny konstskola i Bauhausstul i Köln. Skolan leddes av arkitekten Reimerschmidt. Där studerade Kurt Wegner för målaren Richard Seewald.

Det fanns ett sjudande kulturliv i Tyskland på den tiden. Alla de stora levde. Där var kretsen kring "Der Blaue Reiter" med Kandinsky, där var Schmidt-Rothluff och Nolde, och i Oslo fanns Munch. Edvard Munch, det var vår lärare. Han var som en gud som svävade över de andra, säger Kurt Wegner.

- Sedan kom Hitler och lade allt i grus.

Sitt första besök i Sverige gjorde Kurt Wegner 1927 tillsammans med några vänner. Han berättar att de kom med en liten fraktbåt och såg Stockholm flyta i morgondiset och att de steg iland nedanför klipporna på Söder.

De vandrade kring Siljan, Älvdalen, genom Finnskogarna och till Göteborg. Han fascinerades av den vilda naturen i Sverige och återvände efter konststudierna i Köln för att hjälpa en vän som hade bosatt sig i Sverige och ville bli målare.

Det var konstigt att jag kom ut ur Tyskland, men Hitler ville väl helst bil av med oss. Jag tillhörde ju de så kallade "fyra förlorade årgångarna", säger han.

Torp i Sörmland

På en gård i Sörmland träffade Kurt Wegner sin svenska fru, Britta. Han träffade då också en tyskfödd präst som var antroposof. Antroposofier hade han mött tidigare och sett deras bilder som inte väckte någon större entusiasm hos honom.

Sedan bodde vi isolerade på ett torp i Sörmland i åtta år. I åtta år brottades jag med den svenska naturen och fick komma den in på livet. Det var en intensiv skola men oerhört ensamt.

Vid krigsslutet sökte jag upp den antroposofiska prästen och genom honom kom jag till ett antroposofiskt möte i Södertälje, berättar Kurt Wegner. Där såg jag några reproduktioner av verk av Rudolf Steiner själv och detta gav mig ett oerhört förtroende för honom. Kurt Wegner menar att Rudolf Steiner inte står tillbaka som konstnär jämfört med t ex Kandinsky. Han menar att det Kandinsky anade och försökte gestalta i "Om det andliga i konsten" realiserade Steiner i sitt konstnärliga arbete.

Själv målar Kurt Wegner lätta expressivt böljande natur Impressioner. På de senare åren huvudsakligen i akvarell. Han väljer gärna vild och orörd natur med strömmande vatten och dramatiska klippor. Sina senaste målningar gjorde han på den norska ön Kinn för ett par år sedan. När jag kommer till ett för mig nytt landskap, dyker det upp bilder från allt det jag upplevt tidigare, latent ännu ogestaltade bilder som plötsligt kan kristallisera sig i mötet med det som man kan kalla motivet.

Blå solnedgång

I motivet kan jag gripa det. Där strömmar det till så det blir en bild. Att måla av naturalistiskt är en helt annan sak och att måla abstrakta föreställningar och Ideer är en annan "dödssynd". Det det gäller är, som Steiner sade att som Goethe, ta ett stycke natur och genomarbete det så att det blir transparent för det andliga, säger han. I en solnedgång han målat är solen blå. Det är den komplementärbild som uppstår i ögat och som sedan i sin tur framkallar röda komplementärbilder. När han funnit motivet väljer Kurt Wegner format för bilden och med det har han inskränkt sin frihet ett steg i en akvarellmålning kan man inte ta bort någonting utan bara modtlera och varje penseldrag innebär ytterligare en inskränkning av friheten.

- Så lösgör sig min bildidé från mig och följer bildens egna lagar, säger han.

När jag målat ute i naturen har jag upplevt att det finns hjälpande väsen utöver min koncentrerade vakenhet. Detta är raka motsatsen mot trance, säger Kurt Wegner.

Men han menar att det är fel att framställa sådana osynliga väsen i bild som somliga antroposofiska målare gör. Han menar att deras närvaro måste komma fram i behandlingen av färgen och formen. Vad som är önskvärdt för framtiden är ett verkligt levande intresse för konsten och ett broderligt kristligt intresse för medmänniskan, för det som den andre vill och vad som vill komma fram genom honom. Först då kan förverkligas vad Rudolf Steiner eftersträvade som en ny social och kulturell impuls, säger Kurt Wegner.

Ett nyöppnat antroposofiskt orienterat konstgalleri i Bromma i Stockholm ser han som ett steg i rätt riktning.

(FLT) MARGARETA HOFFER-NILSSON

